

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут
біотехнологій та аквакультури**

**«ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ
СВИНЕЙ В СИСТЕМІ «ГЕНОТИП ×
СЕРЕДОВИЩЕ»**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
науково-педагогічних працівників та молодих науковців**

Одеса 2023

ЗМІСТ

	Стр
Сусол Р.Л. Єгенія Агапова - відомий вчений у зоотехнічній науці України, флагман науково-виробничої школи з селекції свиней (автобіографічні моменти та спогади учня)	6
Баньковська І.Б. Євгенія Михайлівна Агапова – доктор сільськогосподарських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України – особистість, учений, жінка (спогади у світлинах)	10
Arapaki S. S., Susol R. L. Scenarios of optimisation of pork production technologies in Ukraine in the context of global warming	18
Deschenko O. S., Lykhach A. V., Lykhach V. Ya. Influence of ventilation type on the microclimate of boar`s housing	21
Dudarev I.I., Umyskiy S.M., Korolkova M.V. Physical properties of wheat grain	25
Dudarev I.I., Umyskiy S.M., Korolkova M.V. Surface treatment of wheat grain	28
Акімов О.В. Автоматизація селекційного процесу у тваринництві	31
Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Якісні показники м'яса свиней різних генотипів	33
Вовк В.О., Церенюк О.М., Акімов О.В. Оцінка вирівняності товщини шпику ремонтного молодняку великої білої породи свиней	36
Гарматюк К.В. Вирощування свиней з урахуванням статевого диморфізму	39
Гришина Л.П., Перетятко Л.Г., Хітрова Н.І. Сучасний стан та шляхи розвитку племінного свинарства України	42
Калиниченко Г.І., Гречкіна Т.А. Породний фактор впливу на м'ясну продуктивність овець	45
Калиниченко Г.І., Лавриненко О.М. Особливості росту і розвитку ремонтного молодняку свиней великої білої породи	48
Калиниченко Г.І., Миронова А.А. Адаптаційна здатність свиней різного походження	52
Калиниченко Г.І., Михайлишина В.Л. Відгодівельні та забійні якості молодняку свиней різного походження	56
Калиниченко Г.І., Решетняк Д.С. Молочна продуктивність корів різного походження	59
Кірович Н. О., Найдіч О. В., Ясько В. М. Актуальні питання переробки свинини м'ясних генотипів в умовах сьогодення	63
Курбатова І.М., Чепіль Л.В. Ксенобіотики у відходах технологій виробництва свинини	66
Онищенко Л.В., Романюк А.Л. Відтворювальні якості свиноматок м'ясних генотипів в умовах СГ ПП «ТЕХМЕТ-ЮГ» Миколаївської області	69

Повод М.Г., Мойсей І.С. Вплив білків тваринного походження на продуктивні якості свиней англійського походження в умовах інтенсивного виробництва продукції свинарства	73
Разанова О.П. Вплив мінерального премікса на показники забою свиней та морфологічний склад туш	76
Разанова О.П. Вплив мінерального премікса на показники забою свиней та морфологічний склад туш	80
Стародубець О.О., Шевченко П.В., Єлінек Є.О. Продуктивне довголіття свиноматок В умовах СГПП ТЕХМЕТ-ЮГ" Миколаївського району Миколаївської області	84
Халак В. І., Гутий Б. В., Бордун О. М., Ільченко М. О. Відтворювальні якості свиноматок великої білої породи різних типів адаптації	87
Халак В. І. Показники інтер'єру та їх кореляційний зв'язок з відгодівельними і м'ясними якістьми у молодняку свиней різної внутріпородної диференціації за коефіцієнтом спаду росту	91
Щербак О.В., Ковтун С.І., Троцький П.А. Аналіз причин вибраковки кнурів у центрах штучного осіменіння	97
Церенюк О.М., Акімов О.В., Череута Ю.В., Скрипник В.О. Використання вітчизняних порід свиней в системі гібридизації	100

5. Як формується продуктивне довголіття свиноматки // agrotimes. Тваринництво. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/yak-formuetsya-produktivne-dovgolittya-svinomatki/>

УДК 636.4.082.43

ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ЯКОСТІ СВИНОМАТОК ВЕЛИКОЇ БІЛОЇ ПОРОДИ РІЗНИХ ТИПІВ АДАПТАЦІЇ

¹**Халак В. І.**, к.с.-г. наук., старший науковий співробітник, завідувач лабораторією тваринництва

ORCID: 0000-0002-4384-6394, e-mail: v16kh91@gmail.com

²**Гутий Б. В.**, д.в.наук, професор, завідувач кафедри гігієни, санітарії та загальної ветеринарної профілактики імені М. В. Демчука

ORCID ID: 0000-0002-5971-8776, e-mail: bvh@ukr.net

³**Бордун О. М.**, к.с.-г. наук., старший дослідник, провідний науковий співробітник лабораторії тваринництва і кормовиробництва

ORCID: 0000-0001-6144-771X, e-mail: alexandrbordun777@gmail.com

⁴**Ільченко М. О.**, кандидат с.-г наук, старший дослідник, доцент

ORCID: 0000-0003-0163-1384, e-mail: mariia1984poltava@gmail.com

¹Державна установа «Інститут зернових культур НААН»,
м. Дніпро, Україна

²Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

³Інститут сільського господарства Північного Сходу НААН, с. Сад,
Сумський район, Сумська область, Україна

⁴Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

Мета роботи – дослідити ознаки довготривалої адаптації (тривалість життя, тривалість племінного використання) та відтворювальні якості свиноматок великої білої породи; на основі одержаних даних розробити новий оціночний індекс визначення типу адаптації свиноматки та критерії відбору високопродуктивних тварин за даним інтегрованим показником.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проведено в СТОВ «Дружба-Казначейка» Дніпропетровської області та лабораторії тваринництва ДУ Інститут зернових культур НААН. Робота виконана згідно програми наукових досліджень Національної академії аграрних наук України №31 «Генетичне поліпшення сільськогосподарських тварин, їх відтворення та збереження біорозмаїття. (генетика, збереження та відтворення біоресурсів у тваринництві), завдання 31.02.01.18.П. «Визначити адаптаційні особливості і характер успадкування полігенно-спадкових ознак свиней різних генотипів та розробити інтегровану систему створення високопродуктивної популяції» (№ ДР 0121U107903)

Оцінку свиноматки великої білої породи англійського та угорського походження за показниками відтворювальних якостей проводили з урахуванням наступних ознак: одержано опоросів, одержано живих поросят усього, гол, багатоплідність, гол, маса гнізда на час відлучення у віці 28 діб, кг, збереженість, %.

Індекс відтворювальних якостей свиноматки (індекс М. Д. Березовського) (1) та індекс «тип адаптації свиноматки» (2) розраховували за наступними формулами:

$$I = B + (2 \times W) + (35 \times G) \quad (1)$$

де: I - індекс відтворювальних якостей свиноматки (індекс М. Д. Березовського), бала; B – кількість поросят на час народження, гол.; W – кількість поросят на час відлучення, гол.; G – середньодобовий приріст поросят до відлучення, кг [1];

$$TAC_{\text{в}} = [(ТПВ / ТЖ) \times N] \times 4,17 \quad (2)$$

де: $TAC_{\text{в}}$ – індекс «тип адаптації свиноматки», бала; $ТЖ$ – тривалість життя свиноматки (від народження до останнього відлучення поросят), міс; $ТПВ$ – тривалість племінного використання свиноматки (від початку першої поросності до останнього відлучення поросят), міс; N – кількість опоросів за період племінного використання; 4,17 – постійний коефіцієнт (автор математичної моделі індексу «тип адаптації свиноматки» Халак В. І.; одержано позитивне рішення державної організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» (УКРНОІВІ) щодо реєстрації патенту на корисну модель). У свиноматок I (плюс - адаптивний тип) та II (мінус - адаптивний тип) піддослідних груп даний індекс коливався у межах 24,72-59,12 та 4,13-23,20 бала

відповідно.

Одержані дані опрацьовано методом варіаційної статистики за Коваленко В.П. та ін. [2].

Результати досліджень та їх обговорення. Аналіз даних первинної зоотехнічної документації та результати наших досліджень свідчать, що тривалість життя свиноматок (N=162) становить $52,0 \pm 1,92$ міс (Cv=47,08 %), тривалість племінного використання – $41,2 \pm 1,69$ міс (Cv=53,70 %). За період племінного використання від тварин зазначеної виробничої групи одержано 7,2 опоросів (Cv=45,06 %), живих поросят усього – $74,6 \pm 2,86$ гол (Cv=48,83 %). Середній показник багатоплідності свиноматок становить $10,4 \pm 0,09$ гол (Cv=12,07 %), маса гнізда на час відлучення у віці 28 діб – $77,5 \pm 0,55$ кг (Cv=9,08 %), індекс відтворювальних якостей свиноматки М. Д. Березовського – $38,24 \pm 0,180$ бала (Cv=6,01 %). Показник збереженості поросят до відлучення у свиноматок підконтрольної популяції коливається у межах від 73,6 до 100,0 %. Індекс «тип адаптації свиноматки» (ТАСв) у тварин загальної вибірки дорівнює $23,55 \pm 1,009$ бала (Cv=54,53 %).

З урахуванням внутріпородної диференціації за індексом «тип адаптації свиноматки» встановлено, що свиноматки I піддослідної групи переважали ровесниць II за тривалістю життя на 26,7 міс (td=8,78; P<0,001), тривалістю племінного використання – 28,0 міс (td=11,38; P<0,001) (табл.1).

Різниця між тваринами піддослідних груп за кількістю одержаних опоросів становить 5,5 (td=22,0; P<0,001), кількістю одержаних живих поросят за період племінного використання свиноматки – 60,9 гол (td=17,44; P<0,001), багатоплідністю – 0,5 гол (td=2,94; P<0,01), масою гнізда на час відлучення у віці 28 діб – 2,7 кг (td=2,52; P<0,05), індексом відтворювальних якостей свиноматки М. Д. Березовського – 1,80 бала (td=5,14; P<0,001). Максимальний показник збереженості виявлено у свиноматок II піддослідної групи, а саме 93,3 %.

Коефіцієнт парної кореляції між індексом «ТАСв», тривалістю життя, тривалістю племінного використання та ознаками відтворювальних якостей свиноматок (N=162) дорівнює: індекс «ТАСв» × тривалість життя (r= +0,693±0,0396; tr=17,48), індекс «ТАСв» × тривалість племінного використання (r= +0,803±0,0271; tr=29,64), індекс «ТАСв» × одержано опоросів (r= +0,992±0,0012; tr=816,08), одержано живих поросят усього (r= +0,953±0,0070; tr=136,11), індекс «ТАСв» × багатоплідність (r= +0,228±0,0723; tr=3,15), індекс

«ТАСв» × маса гнізда на час відлучення у віці 28 діб ($r = +0,060 \pm 0,0760$; $tr = 0,79$),
 індекс «ТАСв» × збереженість ($r = -0,164 \pm 0,0742$; $tr = 2,21$).

Таблиця 1. Відтворювальні якості свиноматок піддослідних груп

Показники, одиниці виміру	Біометричні показники	Група	
		I	II
тривалість життя, міс	<i>n</i>	73	89
	$\bar{X} \pm S_x$	66,7 ± 1,32	40,0 ± 2,74
	$\sigma \pm X_\sigma$	11,27 ± 0,932	15,89 ± 1,191
	$C_v \pm S_{C_v}, \%$	16,89 ± 1,398	39,68 ± 1,2,974
тривалість племінного використання, міс	$\bar{X} \pm S_x$	55,6 ± 1,25	27,6 ± 2,13
	$\sigma \pm X_\sigma$	10,70 ± 0,885	14,12 ± 1,058
	$C_v \pm S_{C_v}, \%$	19,24 ± 1,592	51,15 ± 3,834
одержано опоросів	$\bar{X} \pm S_x$	10,2 ± 0,21	4,7 ± 0,16
	$\sigma \pm X_\sigma$	1,85 ± 0,153	1,56 ± 0,116
	$C_v \pm S_{C_v}, \%$	18,13 ± 1,500	33,19 ± 2,488
одержано живих поросят усього, гол.	$\bar{X} \pm S_x$	109,1 ± 2,80	48,2 ± 2,09
	$\sigma \pm X_\sigma$	23,98 ± 1,985	19,74 ± 1,479
	$C_v \pm S_{C_v}, \%$	21,97 ± 1,818	40,95 ± 3,069
багатоплідність, гол	$\bar{X} \pm S_x$	10,7 ± 0,11	10,2 ± 0,14
	$\sigma \pm X_\sigma$	0,98 ± 0,081	1,35 ± 0,101
	$C_v \pm S_{C_v}, \%$	9,15 ± 0,757	13,23 ± 0,991
маса гнізда на час відлучення у віці 28 діб, кг	$\bar{X} \pm S_x$	78,8 ± 0,76	76,1 ± 0,77
	$\sigma \pm X_\sigma$	6,55 ± 0,542	7,32 ± 0,548
	$C_v \pm S_{C_v}, \%$	8,31 ± 0,687	9,61 ± 0,722
індекс відтворювальних якостей свиноматки М. Д. Березовського (I)	$\bar{X} \pm S_x$	38,71 ± 0,247	36,91 ± 0,248
	$\sigma \pm X_\sigma$	2,11 ± 0,174	2,34 ± 0,175
	$C_v \pm S_{C_v}, \%$	5,45 ± 0,451	6,33 ± 0,474
збереженість, %	$\bar{X} \pm S_x$	91,9 ± 0,53	93,3 ± 0,60

Висновки

1. Дослідження свідчать, що свиноматки великої білої породи підконтрольної популяції характеризуються високими показниками довгострокової адаптації, (тривалість життя та племінного використання становить 52,0 і 41,2 міс відповідно), а за показниками відтворювальних якостей відповідають мінімальним вимогам I класу та класу «еліта».

2. Установлено, що свиноматки I піддослідної групи переважали ровесниць II (мінус - адаптивний тип) за тривалістю життя, тривалістю

племінного використання, кількістю одержаних опоросів, багатоплідністю та масою гнізда на час відлучення у віці 28 діб у середньому на 30,16 %.

3. Кількість достовірних коефіцієнтів парної кореляції між індексом «ТАСв», тривалістю життя, тривалістю племінного використання та ознаками відтворювальних якостей свиноматок (N=162) дорівнює 85,71 %. Зазначене свідчить про ефективність використання даної інтегрованої величини для оцінки свиноматок за ознаками з низьким коефіцієнтом успадкування.

4. Критерієм відбору високопродуктивних тварин за індексом «ТАСв» у підконтрольній популяції є його величина на рівні 24,72-59,12 бала.

Список використаних джерел

1. Ващенко П. А. Прогнозування племінної цінності свиней на основі лінійних моделей селекційних індексів та ДНК-маркерів: автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук: 06.02.01. Миколаїв. 2019. 43 с.

2. Коваленко В. П., Халак В. І., Нежлукченко Т. І., Папакіна Н. С. Біометричний аналіз мінливості ознак сільськогосподарських тварин і птиці. Навчальний посібник з генетики сільськогосподарських тварин. Херсон: Олді, 2010. 160 с.

УДК 636.4.082.43

ПОКАЗНИКИ ІНТЕР'ЄРУ ТА ЇХ КОРЕЛЯЦІЙНИЙ ЗВ'ЯЗОК З ВІДГОДІВЕЛЬНИМИ І М'ЯСНИМИ ЯКОСТЯМИ У МОЛОДНЯКУ СВИНЕЙ РІЗНОЇ ВНУТРІПОРОДНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ЗА КОЕФІЦІЄНТОМ СПАДУ РОСТУ

Халак В. І., к.с.-г. наук, старший науковий співробітник, завідувач
лабораторією тваринництва
ORCID: 0000-0002-4384-6394, e-mail: v16kh91@gmail.com

**Державна установа «Інститут зернових культур НААН»,
м. Дніпро, Україна**

Мета роботи – дослідити біохімічні показники сироватки крові, відгодівельні і м'ясні якості молодняку свиней великої білої породи угорського